

سلام علیکم بما صبرتم

دکتر مهدی بارادرنی خراسانی

«فرشتگان هنگام دیدار بهشتیان به آنان می‌گویند:» به‌خاطر صبر و شکیبایی که کردید، بر شما درود باد! پس چه نیکوست سرای آخرت!»، این جمله شگفت‌انگیز، امپدافرن و البته بسیار زیبا و تحسین‌برانگیز، بخشی از آیه ۲۴ سوره مبارکه نور است که در آن خداوند متعال به آدمیان چنین بشارت می‌دهد: «سَلَامٌ عَلَیْکُمْ یٰمَآ صَبِّرْتُمْ فَبِعَظَمِ عَفْوَی الدَّارِ». در «تفسیر نور» درباره این موضوع پرمعنا و شیرین چنین آمده است: «سلام، یکی از نام‌های خداوند، تهنیت خداوند بر پیامبران، تبریک الهی بر بهشتیان، زمزمه فرشتگان، کلام بین‌المللی تمام مسلمانان، شعار بهشتیان در این جهان و آن جهان، ذکر خالق و مخلوق، ندای وقت ورود و خروج، آغاز هرکلام در نامه و بیان است که هم بر مرده و زنده و هم بر

بزرگ و کوچک گفته می‌شود و پاسخ آن درهرحال واجب است. پیام سلام، احترام، تبریک، دعا، امان و تهنیت ازسوی خداوند است.» «سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِیمٍ» وقتی ما در پایان هر نماز می‌گوییم: «السلام علینا و علی عبادا... الصالحین»، با این سلام تمام مرزهای نژادی و امتیازات پوچ سن، جنسیت، مال، مقام، زبان و زمان را در طول تاریخ درهم می‌شکنیم و با همه بندگان صالح خدا ارتباط برقرار می‌کنیم و بر آن‌ها درود می‌فرستیم. در روایات آمده است: «گروهی از مردم قبل از رسیدگی به حساب، به بهشت می‌روند. وقتی فرشتگان علت را سؤال می‌کنند، جواب می‌شنوند که ما در دنیا بر اطاعت خداوند و بر مشکلات و مصائب، صبر می‌کردیم و اهل شکیبایی بودیم. فرشتگان با شنیدن جواب، از آنان با سَلَامٌ عَلَیْکُمْ... استقبال می‌کنند». صبر از مراتب انسانیت است و بدون آن، کسی نمی‌تواند پله‌های تکامل را طی کند. صبر، کلمه‌ای نورانی و از نعمات خداوند است. برای هیچ فردی مشکلات و بلاها رفع نمی‌شود و لذا نمی‌توان دعا کرد که بلا نازل نشود، بلکه می‌توان از خدا خواست به ما توفیق صبر بدهد، وَاَلَا بِیْ و امتحان حتمی است. در زندگی شخصی و در کار نیز صبر، ضرورتی انکارناپذیر است. صبر زیرمجموعه حلم است. حلم یعنی صبوری که از عقل برخاسته باشد.

برخی از ماصبر می‌کنیم، چون ضعیف هستیم، اماحلم، صبری است که عقل به انسان دستور داده است. انسان حلیم، اصل ونسب دارد و فردی که صبر ندارد، خودش را بی‌ایهت می‌کند و جامعه به او اهمیت نمی‌دهد؛ چون تا کسی به او حرفی می‌زند، از کوره درمی‌رود و درنتیجه هیچ فردی به او نزدیک نمی‌شود؛ چون او را احق می‌پندارند. حضرت علی^(ع) در کلامی می‌فرمایند: «صبر برای عبادات، مانند سر برای بدن است. آیا دیده‌اید انسانی بی سر را که زنده باشد، راه برود و حرف بزند؟ همان قدر که سلام کردن یک انسان بی سر مسخره است، اگر انسانی که صبر ندارد هم بگوید من دین دارم، مسخره می‌نماید». صبر در تمام امور زندگی برای همه، مهم و مفید است و تأکید قرآن و بزرگان بر اهمیت آن برای همگان مشخص است. بعضی‌ها به تقسیم‌بندی صبر در زندگی، پرداخته و صبر را در مصیبت، در معصیت و در عبادت دیده‌اند و بعضی‌ها درباره پیامدهای عملی صبر گفته‌اند و عده‌ای دیگر در روان‌شناسی به آن توجه کرده‌اند. زندگی دنیایی آن چنان در مشکلات، دردها و سختی‌ها پیچیده شده است که گاهی حتی یک نفس کشیدن ساده برای انسان سخت می‌شود، اما این، همه ماجرا نیست. در بسیاری مواقع این چالش‌ها برای آدمی به وجود می‌آید تا خود را محک بزند، ارزیابی کند و در بوته امتحان و مشکلات، رشد و توسعه یابد. همانا کسانی که اهل توجه و تدبیر هستند، در هر حالی شاکر خداوند خواهند بود، به‌گونه‌ای‌که در هنگام بهره‌مندی از فرازها و نعمت‌ها، درک زیادی از دریای «رحمت» الهی دارند و در فرودها و سختی‌های زندگی به «حکمت» پروردگار باور دارند. اگر انسان به صبوری و شکیبایی عادت کند، آرام‌آرام بسیار قدرتمند می‌شود و در مسیر پیشرفت و قله‌های پیروزی قرار خواهد گرفت و بدین صورت، می‌تواند دنیا و آخرت خویش را آباد سازد. صبر در زندگی فردی، باعث ایجاد روحیه شکست‌ناپذیری، افزایش قدرت درونی، شناسایی نیروها و استعدادهای خویشتن و همچنین توجه و اتکای بیشتر به خدا می‌شود. همچنین صبر در زندگی خانوادگی، پیامدهایی همچون استحکام پایه‌های زندگی، افزایش اعتماد به نفس اعضای خانواده و نیز ایجاد فضای سالم و بانشاط در محیط خانواده را به دنبال دارد.

بپرس و بدان

استطاعت حج

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به شماره پیامک ۰۷۲۸۹۳۰۰۰ یا ما در میان بگذارید.

● **سؤال:** تفاوت انواع حج (تمتع، افراد و قرآن) در چیست؟
● **پاسخ اجمالی:** واژه «حج» در فقه، دو استعمال دارد؛ یکی استعمال عام که خود دارای دو بخش عمره و حج است و یکی استعمال خاص که تقسیم عمره است. درهرحال مراد از حج در اینجا، معنای عام آن است. حج بر سه گونه است: «حج تمتع»، «حج قرآن» و «حج افراد»، «حج تمتع»، وظیفه کسانی است که فاصله آن‌ها از شهر مکه (آیات عظام تبریزی، خویی و خامنه‌ای: «از مسجد الحرام...») شانزده فرسخ یعنی حدود ۸۶ کیلومتر و بیشتر باشد و «حج قرآن» و «حج افراد»، وظیفه آنانی است که فاصله‌شان از شهر مکه، کمتر از شانزده فرسخ است. البته این تفصیل، مربوط است به «حَجَّتِ الاسلام» یعنی حَجّی که با وجود شرایط، یک‌بار بر هر مسلمانی واجب است. وَاَلَا کسانی که حج استحبابی به‌جا می‌آورند، بین انجام هرکدام از این سه نوع حج، مخیر هستند.

اعمال «حج افراد، مانند «حج تمتع» است، مگر در سه مورد:

۱. در «حج افراد»، عمره مفرده پس از انجام مناسک حج انجام می‌شود، برخلاف «حج تمتع» که «عمره تمتع» قبل از آن انجام می‌گیرد.
۲. عمره تمتع طواف نسا ندارد، ولی عمره مفرده که بعد از «حج افراد» انجام می‌شود، طواف نسا دارد. درحقیقت کسانی که «حج افراد» انجام می‌دهند، دو طواف نسا انجام می‌دهند؛ یکی در پایان حج و دیگری در پایان عمره مفرده.
۳. یکی از اعمال «حج تمتع»، وجوب قربانی کردن است. ولی در «حج افراد» قربانی واجب نیست؛ هرچند مستحب است. (مکرم شیرازی، ناصر، مناسک جامع حج، ص ۸۵-۸۶).

«حج قرآن» یا «حج افراد» در تمامی اعمال یکسان است و تنها تفاوتشان این است که در «حج قرآن»، مکلف باید هنگام احرام بستن، قربانی (البته قبلاًگذشت که قربانی فقط در حج تمتع واجب است، پس اگر وظیفه فرد «قرآن» یا «افراد» بود و از روی اختیار بخواهد حج قرآن را انجام دهد، لازم است هنگام احرام، قربانی همراه داشته باشد) خود را همراه داشته باشد. در حج قرآن، حاجی به جای تلبیه (لیک گفتن)، حیوانی را که به عنوان قربانی انتخاب کرده است، علامت می‌زند و باید آن را همراه داشته باشد تا در منا قربانی کند. درواقع علت اینکه این حج، حج قرآن نامیده شده است، این است که مکلف، قربانی خود را قرین و همراه خود دارد.

شهرانه نیوز
شاهارانه نیوز
۴شنبه
۹ خرداد ۱۴۰۲
شماره ۲۲۲۸

۱۴

چند پیشنهاد عملی برای آنکه در طول روز به یاد امام‌رضا^(ع) باشیم

روزی که با تو متبرک شده است

حمیده ذاکری| سیدبن طاووس در کتاب «الإقبال بالأعمال الحسنة»، در ذیل اعمال روز ۲۳ ذی‌القعدة می‌نویسد: «در بعضی از کتاب‌های دانشمندان غیرعرب دیده‌ام که زیارت امام‌رضا^(ع) در روز ۲۳ ذی‌القعدة، از نزدیک یا دور، به وسیله یکی از زیارات معروف یا آنچه که شبیه زیارت است، مستحب است». «الإقبال بالأعمال الحسنة، ص ۱۲». و این قول معروف، یادگاری از علما برای ماست تا یکی از روزهای سال را برایمان به علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) پیوند بزنند؛ هرچند جز این هم روزهای دیگری در تقویم هستند که به نام این امام بزرگوار و زیارتشان متبرک شده‌اند؛ روزهای مبارکی که بهانه‌ای ویژه زیارت برای شیعیان و دوستداران امام فراهم می‌کنند تا ما بازهم در جوار رحمتش قرار بگیریم و از برکات زیارتش بهره‌مند شویم؛ برکاتی که ثمراتش در حیات و ممات ما مؤثر است. در این ایام، ما همان شاگرد گریزپای مدرسه هستیم که با وعده تشویق معلم یا گرفتن یاداش به مدرسه می‌رود و معلم امیدوار است که کم‌کم از مواهب تحصیل آگاه شود و این مسیر را بی‌بهانه طی کند؛ کشف و دریافتی که اگر برای ما دوستداران اهل بیت^(ع) فراهم شود، دیگر نه تنها منتظر بهانه سال‌ها و سالگردها نمی‌مانیم، بلکه خود بهانه‌ای برای دیدار مهیا می‌کنیم تا زندگی روزانه‌مان را به یاد و نام علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) پیوند دهیم.

روزهای خاصی که رنگ زیارت گرفته‌اند

طبق آدابی که از بزرگان دین رسیده است، علاوه‌بر همه ساعت‌ها و روزها، روزهایی در سال بر زیارت امام‌رضا^(ع) تأکید و توصیه شده است؛ ایامی که در آن، زیارت ایشان از دور و نزدیک، مستحب و سفارش شده است. خوب است در تقویمتان این روزها را علامت بزنید تا در طول سال، آن‌ها را فراموش نکنید و در آن روز، ارادتتان را به حضرت به هر شکلی که در توانتان است، نشان دهید. از مرحوم مجلسی نقل شده است که زیارت امام‌رضا^(ع) در تمام ایام و اوقات دارای فضل و شرف است، به خصوص ایامی که به آن حضرت اختصاص دارد؛ مانند یازدهم ذی‌القعدة، روز ولادت و آخر ماه صفر، روز شهادت آن حضرت، همچنین از مصادیق مبارک و مقدس در روزهای آخر ماه ذی‌القعدة، روز زیارتی مخصوص امام‌رضا^(ع) در بیست‌وسوم و روز بیست‌وپنجم این ماه با نام «دحوالارض» یعنی روزی است که زمین گسترده می‌شود که در این باره بزرگان دین برای اینکه ما را متوجه فضیلت این روزها کنند، مطالبی را بیان کرده‌اند و با مراجعه به کتاب مفاتیح‌الجنان درباره آن‌ها به آگاهی می‌رسیم. همان‌طور که می‌دانید، معمولاً زیارت در حرم ائمه معصوم^(ع) انجام می‌شود اما در این روزها با آوردن دو کلمه «قرب» و «بعد» (نزدیک و دور) می‌خواهند همه افراد را متوجه آن مکان کنند که اگر در نزدیک حرم امام هستید، به حرم مشرف شوید و اگر از آن دور هستید و در هر جای دنیا زندگی می‌کنید، به آن روز به‌عنوان روز زیارتی مخصوص امام‌رضا^(ع) توجه کنید. بر این اساس، کیفیت زیارت بستگی به شرایط و امکانات زائر دارد که اگر امکان داشته باشد، زیارت‌های معروفی همچون زیارت جامعه و زیارت امین... را به جای آورد. خوب است بدانیم که علامه درباره روز زیارتی امام‌رضا^(ع)، ۲۵ ذی‌القعدة یا روز دحوالارض می‌گوید: «بزرگان دین، بهترین اعمال را در این روز زیارت امام‌رضا^(ع) می‌دانند»، روز دیگری که در تقویم به نام ایشان است، روز اول یا ششم ماه رمضان است که با ولایتعهدی امام‌رضا^(ع) بیعت شد، همچنین شهید اول می‌گوید: «زیارت امام‌رضا^(ع) در ماه رجب، از افضل اعمال است».

روزهای خاصی که رنگ زیارت گرفته‌اند

شاید شنیده باشید که هریک از روزهای هفته به یکی از ائمه معصوم^(ع) منتسب است تا به این وسیله ما در طول هفته این بزرگان را یاد کنیم. درمیان آن‌ها چهارشنبه به امامان کاظم، رضا، جواد و هادی^(ع) اختصاص دارد. مهم آن است که درباره زیارت «امام‌رضا^(ع)» از نظر زمانی روایت داریم که چهارشنبه روز زیارت ایشان است و رعایت این موضوع خاص بر دریافت فضیلت زیارت حضرت تأثیر می‌گذارد و خوب است این موضوع را در ذهن داشته باشیم. بیشتر دوستداران امام رئوف^(ع) سعی می‌کنند در این روز خودشان را به صحن‌وسرای حضرت برسانند یا حداقل از راه دور سلامی خدمتشان عرض کنند. اگر از راه دور این روز را گرمی می‌دارید، خوب است با یک سلام که به صلوات خاصه «امام‌رضا^(ع)» مزین است، از حضرت یاد کنید. به تعبیر بزرگان، هر سلام در صلوات‌ها، خود یک زیارت کامل است.

چهارشنبه‌های امام‌رضایی

صحبت را با سلام به آقا شروع کن!

از امیرمؤمنان^(ع) روایت است که فرمودند: صبح برای خروج از منزل، کارهایی را انجام دهید. یکی از کارهایی که ایشان توصیه می‌فرمایند، آن است که به ما چهارده معصوم^(ع) به نام، سلام دهید و این سلام به ما را تکرار کنید. باتوجه‌به این توصیه، خوب است که ما اهالی مشهد و دوستداران امام هشتم^(ع)، روزمان را با نام و یاد خدا و سلام بر آن امام بزرگوار آغاز کنیم و بدین‌گونه، هنگام خروج از منزل، شروع مبارکی را رقم بزنیم.

هدیه‌ای که سودش برای ماست

همه ما دوست داریم به عزیزانمان هدایایی بدهیم. شاید تا به حال به ذہنتان نرسیده باشد که می‌توانید در طول روز هدیه‌ای را برای امام هشتم^(ع) تدارک ببینید. یکی از این هدایا می‌تواند تلاوت روزانه قرآن باشد. می‌دانید که تلاوت روزانه قرآن کریم، یکی از عادات همیشگی علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) بوده است. شما می‌توانید با این کار هم به توصیه‌ائمه در مورد تلاوت روزانه قرآن عمل کنید و هم ثواب آن را به این امام بزرگوار هدیه کنید. هدیه کردن ثواب خواندن قرآن به امام، از آن دسته هدیه‌هایی است که سودش برای هدیه‌دهنده، بیشتر از هدیه‌گیرنده است؛ زیرا رسم معصومان^(ع) بر این بوده است که لطف و محبت دیگران به خودشان را بی‌پاسخ نمی‌گذاشتند و آن را به بهترین صورت، جبران می‌کردند. در روایتی از امام‌کاظم^(ع) آمده است: «هرکه ثواب ختم قرآن خود را به پیامبر یا یکی از معصومان هدیه کند، پاداش این کار او، همراهی و معیت با آن‌ها در قیامت است».

در دوره‌می‌هایمان از ایشان یاد کنیم

در ایام هفته به‌خصوص روزهای پایانی آن، ممکن است با خوششان و اقوام دورهم جمع شویم. از این فرصت می‌توانید آن چنان که توصیه شده است، برای ذکر و یاد کردن ائمه معصوم^(ع) به‌خصوص علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) استفاده کنید. احیای اسر امامان^(ع) جزو وظایفی است که در روایات بسیاری بر آن تأکید شده است. امام‌رضا^(ع) در روایتی می‌فرمایند: «رحم... ا... عبداً احیا امرنا ... بتعلم علومنا و یعلمها الناس. فان الناس لو علموا محاسن کلامنا لاتبعونا. رحمت خدا بر بنده‌ای که امر ما را زنده کند... دانش‌های ما را فراگیرد و به مردم بیاموزد. اگر مردم زیبایی‌های سخنان ما را می‌دانستند، از ما پیروی می‌کردند.» (معانی‌الاخبار، ص ۱۸۰، ح یک).

نمازت را به زیارت پیوند بزن!

اعمال عبادی روزانه، فرصتی برای یاد کردن از ائمه معصوم^(ع) است. با پیوند نام و یاد ایشان به این اعمال، هم آن اعمال را بابرکت‌تر می‌کنیم و هم به رسم اولیای خدا عمل می‌کنیم و با پیوند اعمال عبادی مانند نمازهای روزانه‌مان به حضرت رضا^(ع)، به نوعی آن‌ها را بیمه می‌کنیم. به جز این همان‌طور که می‌دانید، ما در پایان نماز به پیامبران و اولیا و عبدهای صالح خدا سلام و درود می‌فرستیم. خوب است پس از نماز نیز به سنت گذشتگان، دست بر سینه بگذاریم و به ائمه اطهار^(ع) سلام بدهیم. به جز این می‌توانیم با خواندن نمازهایی که به نام این حضرات است، به آن‌ها توسل کنیم و این‌گونه نمازهایمان را به زیارت پیوند بزنیم.